

teatrul de amatori

DIN ÎNSEMNĂRILE UNUI INSTRUCTOR ARTISTIC

Era o zi luminoasă de primăvară, în aprilie 1954, când am plecat în satul Nicolae Bălcescu, ca instructor artistic, trimisă de Teatrul Tineretului.

Am coborît din tren, îndreptîndu-mă spre școala unde se afla directorul căminului cultural, profesorul Traian Dimitriu.

De la prima întîlnire, profesorul Dimitriu m-a pus la curent cu situația culturală a satului:

— Țăranii de aici sînt dornici să făurească o echipă bună de teatru. Le place să citească. Iubesc căminul. Au montat împreună cu mine *O noapte furtunoasă*.

Foarte curînd, m-am convîns singură că oamenii sînt însetați de cultură. Dar mai ales, iubesc teatrul:

— La noi, cînd n-avem teatru duminică, e trist — mi-a spus un țăran vîrstnic.

Biblioteca aflată alături de cămin, era foarte solicitată de numeroși săteni, mai ales de cei tineri. Primul lucru pe care l-am făcut venînd la București, a fost să-i propun directorului teatrului nostru să înjghebăm pentru săteni o bibliotecă ceva mai mare. Darul a constituit o nepusă bucurie pentru ei.

Am fost impresionată cînd am aflat că acești tineri, deși au muncit la cîmp de la patru dimineața, au venit — absolut toți — la teatru. Primele lor mărturisiri au fost nespuse de plăcute: că vor să ajungă și ei o echipă cu faimă, cum sînt acelea de care citesc în ziar; mă asigurau că vor munci cu râvnă și că nu vor ieși din cuvîntul meu...

Pe membrii echipei i-am cunoscut exprimîndu-se în cuvintele din *O noapte furtunoasă*: onorabile, stimabile, musiu... Profesorul mi-a spus că au avut un mare succes cu această piesă, pe care au reprezentat-o de nenumărate ori și că oamenii din sat cer s-o mai vadă, mulți dintre ei cunoscînd pasaje întregi pe de rost.

Ne-am hotărît să începem munca comună în vederea concursului, cu piesa *Mitrea Cocor*. Întîi și întîi i-am cercetat pe toți cu atenție, să vadă dacă am interpreții indicați și, în special, pe Mitrea.

Unii, mai „înfipți”, îmi puneau tot felul de întrebări și-mi povesteau despre ei, despre actorii pe care îi cunoșteau, despre filmele pe care le-au văzut la București, despre dragostea lor de teatru... Parcă ne cunoșteam de cînd lumea...

Le-am citit deci *Mitrea Cocor* și, după aceea, le-am cerut părerea. Textul le-a plăcut, dar se întrebau: o să putem noi juca?

— Sigur, le-am spus eu convînsă. Totul e să mă ascultați și să veniți regulat la repetiții.

Repetițiile la masă au mers mai bine decît m-am așteptat. Cînd am trecut însă la mișcare, lucrurile s-au complicat. Majoritatea au pierdut tonul firesc, mișcarea era rigidă, artificială. Ridicarea unei mîini, ca și orice mișcare elementară, devenise o adevărată problemă. Pe unii timiditatea îi paraliza, la alții volubilitatea era exagerată. Scenele de dragoste, în special, dintre Mitrea și Nastasia, au cerut mult timp, migală și răbdare. Interpreta a vărsat multe lacrimi, iar interpretul lui Mitrea, la un moment dat, a renunțat să mai vină. Le era jenă să se îmbrățișeze, să se uite unul în ochii celuilalt. Apoi, învățarea mișcării adecvate pentru rolurile de bătrîni a fost oît se poate de anevoioasă. Greutăți am întîmpinat și în distribuirea rolurilor negative: boierul Treișauri, Cîrciumarul. Am constatat că e o psihologie generală în privința rolurilor negative, că actorii amatori din sat au o repulsie pentru ele. Nimeni nu le voia. Explicațiile mele, toată strădania mea păreau zadarnice. Oamenii erau convînși că e bine cum fac ei și admiteau numai foarte mici îndreptări. Consimțeau să repete o dată, de două ori, dar cînd au văzut că reveneam de cinci și de zece ori asupra unei fraze, a unui gest, s-au plictisit, s-au enervat și au început chiar să dezerteze... Credeau că totul constă în memorare. Deși le-am explicat cu de-amănuntul cum trebuie să interpreteze și ce înseamnă crearea unui rol, mi s-a părut că nu vor să mă creadă. A trebuit să bat puțin în retragere și să-i las în ale lor, cît se putea; altfel, pierdeam bătaia. Am depășit această fază numai după ce membrii echipei au venit la teatru, la București, și au asistat la o repetiție. Cînd au văzut cum actori mari, unii dintre ei

oameni virstnici, erau întorși de nenumărate ori de regizor, care uneori se mai enerva și... se răstia la ei, ceea ce nu mi-aș fi îngăduit să fac eu niciodată față de dinși, s-a produs un reviriment total în muncă, au devenit mai maleabili, mai atenți la indicațiile mele și, în consecință, rezultatul se vestea a fi altul.

Împreună cu echipa am vizitat atelierelor, unde amatorii au văzut cum se lucrează un decor, un costum, și au cunoscut o garderobă de teatru. Ei s-au înapoiat înzestrați chiar cu decoruri și accesorii pentru scenă.

În afară de această, teatrul nostru a prezentat spectacole în satul Nicolae Bălcescu, fost Presna, sat în care pînă la noi, niciodată n-a pus piciorul o trupă de artiști profesioniști.

Dar, partea cea mai grea a muncii mele în acea etapă a constituit-o, după mișcarea scenică, grima. Tovarășul profesor Traian Dimitriu le pusese mustați de cîlți, la *O noapte furtunoasă*, și le adăncise ușor, cu cărbune sau cu capete de chibrituri arse, trăsăturile obrazului. De la această grimă primitivă la machiajul veritabil, a fost desigur un pas serios. Moș Triglea, personaj interpretat de un băietandru de 17 ani, sau chiaburul trebuiau machiați foarte serios pentru a da veridicitate personajelor. Nici prin gînd nu mi-a trecut, însă, că această operație ar putea să-i supere și să-i jignească atît de mult, cum s-a întîmplat.

Dimpotrivă, am crezut că-i va amuza chiar. Le-am adus grimoane, peruci, mustați de la teatru. Cînd s-au văzut însă în oglindă, s-au mîniat de faptul că i-am maimuțărit, s-au supărat pe mine și mi-au vorbit chiar răstit. Unul a luat o batistă și, vrînd să se șteargă, s-a mîzgălit pur și simplu; altul a procedat la fel cu dosul mincii de la cămașă. Mă vedeam în neplăcuta situație de a nu putea da spectacolul pentru care am muncit împreună cu profesorul Dimitriu, mult și greu. Preludiul primului spectacol, care a avut mult succes, n-a fost prea promițător. Interpretății, enervați, nu voiau să intre în scenă, toți erau bosumflați, morocănoși. Dar, totul e bine cînd se termină cu bine, mi-am zis, cu un suspin de ușurare după atîtea emoții, cînd în sală răsunau ropote de aplauze în timpul și la sfîrșitul spectacolului.

Și amintindu-mi de începuturi, azi cînd îl văd pe Titu Mărăcine, interpretul lui Oswald din piesa *O întîmplare* de Horia Lovinescu, cum își încearcă mai mult singur machiajul, pînă cînd i se spune că e bine, și în special nasul cu „nassenkit”, pe care l-am adus de la teatru, mă uit

bucuroasă la el, bucuroasă că am ajuns aici și uit toate greutățile.

Mitrea Cocor, primul spectacol la care am contribuit, a fost un succes, lucru confirmat de numeroasele spectacole prezentate în sat, în satele vecine, apoi, de concursul de la București, unde am obținut mențiune pe față.

E cazul aici să pomenesc de turneele echipei artiștilor amatori din satul Nicolae Bălcescu. Dat fiind că echipa se bucură de un bun renume în toată regiunea, este mereu solicitată la festivalurile căminelor din satele vecine. Pe orice timp, echipa încarcă decorurile (cele improvizate cu măiestrie în sat, sau cele donate de teatru, care au produs un efect deosebit) în căruțe, apoi urcă și ei, și o pornesc în satele vecine: Lehliu, Paicu, Fintina, Răzvan etc. E de admirat cu cită dragoste se duc oriunde sint chemați să dea spectacole.

În decursul acestor cinci ani, repertoriul echipei s-a îmbogățit, spectacolele au devenit tot mai numeroase și, fără falsă modestie, fiecare interpret a marcat un progres calitativ. Le-au plăcut și au jucat *Răfuiala*, *Gardul*, *Bărbatul fără opinci* și, în special, le plac și joacă piesele într-un act ale lui Lovinescu. În piesa *Oaspetele din faptul serii*, pioniera Mioara Zamfirescu a repurtat un remarcabil succes ca interpretă a fetei Yvette, obținînd premiul special la concursul de la București.

Echipa Căminului „Nicolae Bălcescu” cere și așteaptă însă piese noi. Membrii echipei mă roagă mereu să le aduc de la București piese mai bune și mai frumoase. Cum tovarășul profesor Traian Dimitriu are și darul scrisului, el a compus textul citorva numere pentru spectacolele brigăzilor de agitație, care au avut un răsunset favorabil, aducînd o serioasă — și pe plan artistic valoroasă — contribuție la lichidarea lipsurilor din sat, la lămurirea oamenilor și la grăbirea procesului de colectivizare. Toată activitatea culturală a satului este axată de fapt pe aceste obiective majore.

Sînt sigură că nu aș fi ajuns la rezultatele frumoase de astăzi dacă n-aș fi avut concursul directorului școlii, profesorul T. Dimitriu, un tovarăș nespun de priceput și de inimos, precum și ajutorul Teatrului Tineretului, care a stimulat neîncetat această echipă. Între Teatrul Tineretului și echipa artiștilor amatori din satul Nicolae Bălcescu s-au creat relații în adevăr frățești.

* * *

Căminul cultural a devenit locul preferat de întîlnire al tineretului. Aici există rad'o, șah, ziare, reviste etc. Un bătrîn din sat mi-a spus într-o seară după repetiție,

cind toată echipa mă conduce la gară: „Ehei, ce timpuri au apucat tinerii de astăzi: șah, sport, radio, se duc la București cu teatrul și acolo văd alt teatru. De!”

Au trecut cinci ani. Astăzi, toate sînt deosebite față de atunci. S-a creat gospodărie colectivă în sat. Căminul s-a mărit, își desfășoară activitatea într-un locaș mai mare și mai frumos. În decursul acestor cinci ani, și oamenii au evoluat. S-a transformat mentalitatea lor, conștiința lor, iar echipa de acum cinci ani, compusă din tineri inimoși și entuziaști, azi, datorită unei munci perseverente, a ajuns fruntașă, dobîndind premii la toate concursurile. Bucuria lor e și a mea.

Polixenia Carambi

STUDENȚII-ACTORI

Concursurile teatrale studențești au devenit evenimente de seamă în viața artistică studențească. Și observăm cu satisfacție că sporește și importanța lor în ansamblul activității mișcării artistice de amatori din țara noastră.

Există un principiu care nu mai suferă discuții: repertoriul trebuie să corespundă intereselor creatoare ale formațiilor teatrale. De aceea, ne-am fi așteptat de la echipele teatrale studențești la mai multă preocupare pentru capitolul esențial al unui repertoriu: dramaturgia contemporană, autohtonă, de actualitate. Piesele contemporane, tinerești, capabile să cucerească pe spectatori dar și pe actori, sînt aproape, prin suflul vieții noi pe care îl degajă, de preocupările studențimii. Ce actor-student n-ar fi bucuros să facă să răsune pe scenă replica optimistă a omului zilelor noastre? Și totuși, chiar și formații încercate, ca cea a Universității „C. I. Parhon”, s-au dovedit deficitare la acest capitol. Alegerea piesei *Institutorii* de Otto Ernst nu s-a dovedit prea fericită. Cu siguranță că fantezia creatoare a actorilor s-ar fi manifestat cu mai multă vigoare într-un spectacol cu o piesă de actualitate. Este adevărat că există o situație destul de precară în ceea ce privește repertoriul destinat formațiilor artistice studențești. Piese cu un asemenea specific sînt aproape inexistente.¹ După *Institutorii, Rădăcini aînci* de James Gow

¹ N-ar putea oare revista „Viața studențească” și Casa de Cultură a Studenților să inițieze un concurs literar de piese într-un act (sau mai multe), inspirate din viața nouă a studențimii? Sînt sigur că un asemenea concurs ar stîrni un deosebit interes.

și Arnold d'Usseau și *Cineva trebuie să moară* de Al. Mirodan, colectivul de teatru s-a oprit la piesa *Ziaristii*, dovedind într-un spectacol valoros ce înseamnă o alegere reușită.

Comedia în trei acte *Musafiri nepoștiți* de M. Stehlik nu s-a bucurat de o intruchipare firească, cu toată risipa de eforturi din partea interpreților. Echipa de teatru a Institutului de Arhitectură „Ion Mincu”, formată cu puțin timp înaintea intrării în concurs, din elemente care făceau pentru prima oară cunoștință cu scena, n-a putut să adincească sensurile ideologice ale lucrării dramaturgului ceh. Am aflat cu surprindere că aceeași echipă se pregătește să monteze *Platon Krecet*, lucrare de o intensitate dramatică deosebită, care depășește categoric resursele artistice actuale ale acestui colectiv. Este adevărat că îndrăzneala este un atribut al tinereții. Dar susținerea nejustificată a unor asemenea alegeri nefericite nu trebuie să ambiționeze pe nimeni. De ce nu se orientează studenții, în alegerea repertoriului lor, înspre lucrări dramatice de tipul pieselor lui Rozov, de pildă, corespunzătoare și prin problemele lor, și prin construcția lor, înțelegerii, aspirațiilor și... puterilor artistice ale colectivelor studențești de teatru?

Renunțînd la combinații convenționale, urmărind să imprime o notă cît mai firească liniei de intruchipare scenică, manifestînd un efort analitic de înțelegere a conținutului de idei al lucrărilor dramatice, colectivul de regizori de la Universitatea „C. I. Parhon” a conceput cîteva spectacole interesante. Piesa *Rădăcini aînci* de James Gow și Arnold d'Usseau a devenit o sinceră pledoarie de actualitate în apărarea omului de culoare, o incisivă demascare a faimoasei democrații de peste ocean. Drama negrului Brett Charles, veteran al celui de al doilea război mondial, a depășit cadrul unei întîmplări strict individuale. Regia a evitat ieftinul umanitarism. Pe scenă se dezbate probleme grave, iar spectatori devin nu numai martori, dar și acuzatori ai unui sistem de viață care a rafinat cu multă fantezie dreptul oprîmării omului de către om. Este meritul regiei (Aurel Tunsoiu de la Teatrul Municipal și doi amatori: Gicu Antofi, student la Facultatea de Filozofie, și Sergiu Andon, student la Facultatea de Științe Juridice) că a reușit să d'ferențieze în însuși tabloul larg creionat de dramaturg, nu numai taberele care acționează, dar și amănunte expresive de natură să contribuie la exprîmarea ideii de bază a spectacolului.

Concepția unitară în tratarea scenică a lucrării dramatice s-a vădit mai cu seamă în spectacolul *Ziaristii*. În această operă,